

ความเชื่อและคตินิยมในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร
ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
BELIEFS AND ETHICS IN THE SONDONTA TRADITION OF THAI PEOPLE OF KHMER
DESCENT IN VILLAGE NO. 6, BAN SOMBAT CHAROEN, KUT BOT SUB-DISTRICT,
SOENG SANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

กมลลักษณ์ บุญมาก, กาญจนา บุญถนอม, เจ็ดอรุณ บานบัว,
ธนวรรณ ประสานพันธ์, อิตติยา พรหมสอน, อภิสรา บุญตา,
รุจาภา ประวงษ์, ศันสนีย์ มณีโชติ และ วาสนา วงศ์ยิมย่อง
KAMONLAK BUNMAK, KANCHANA BOOTANOM, CHOEDAROON BANBUA,
THANAWAN PRASANPAN, ATITAYA PHROMSON, APHISARA BOONTA,
RUJAPHA PRWONG, SUNSANEE MANEECHOT AND WASSANA WONGYIMYONG
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 14, 2023

Accepted: July 14, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ 2. วิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณานำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อของชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีความเชื่อว่าประเพณีแซนโฎนตาเป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบุพการีและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ปู่ย่า ตายาย เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการรู้จักตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ

ประเพณีแซนโถงตามคตินิยมสอดแทรกอยู่ ได้แก่ 1. ความกตัญญูทวดเทวี ลูกหลานจะแสดงออกถึงความกตัญญูทวดเทวีโดยการร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศล 2. ความสามัคคี ในประเพณีแซนโถงตา ชาวบ้านแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในชุมชน ผ่านการได้ร่วมกันจัดเตรียมอาหาร ร่วมกันทำข้าวต้ม ร่วมกันทำกระยาสารท 3. การให้ทาน แสดงออกผ่านการที่ชาวบ้านนำขนมที่ตนได้ทำไปแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน ผู้ยากไร้และคนในชุมชน และ 4. การให้อภัย ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ จะให้อภัยลูกหลานด้วยการให้พร

คำสำคัญ: คนไทยเชื้อสายเขมร แซนโถงตา ความเชื่อ คติธรรม

ABSTRACT

This research aimed 1. to compare beliefs in the Santana tradition of Thai people of Khmer descent, in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Subdistrict, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province with Buriram, Surin and Sisaket provinces, and 2. To analyze the morals in the Sandonta tradition of Thai Khmer people in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Sub-district, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province. This research is a qualitative research. The researcher researched and gathered data from the research works, research reports, academic articles, journals, books, writings, and other related media. The research tool was interview. And, the collected data were analyzed using descriptive analysis for further presentation of the research results.

The results of the research showed the villagers in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Subdistrict, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima province believe that the Santana Tradition is the tradition to express gratitude and to remind them of their deceased ancestors. It is a merit making dedicated to grandparents, grandparents, and ancestors in order to show the appreciation of the benefactors and gratitude to their ancestors.

The Santa Cruz Tradition is inserted with Dharma teachings as follows. 1. Gratitude expressed by children or younger generation by joining together to make merit and dedicate the merit to their ancestors. 2. Unity, in the Sandonta tradition expressed by the villagers in the community through jointly preparing food together, making Khao Tom together to make Krayasart. 3. Giving or donation expressed through the way that villagers bring snacks they made to distribute to neighbors, the poor, and people in the community. And, 4. forgiveness of which gran parents, parents, and elder relatives forgive their children along with blessing.

Keywords: Thai people of Khmer descent, Sandonta, Ancestor ghost, Doctrines.

บทนำ

ในประเทศไทยช่วงเดือนสิบตามปฏิทินจันทรคติจะมีการจัดประเพณีตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ประเพณีสลากภัตตานก้วยสลากในภาคเหนือ ประเพณีสารทเดือนสิบ (ประเพณีชิงเปรต) ในภาคใต้ ประเพณีวันสารทไทยในภาคกลาง สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากประเพณีทำบุญข้าวสากแล้วยังมีประเพณีที่น่าสนใจอีกประเพณีหนึ่งคือ ประเพณีแซนโฎนตา ซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมร โดยมีความเชื่อคล้ายคลึงกับประเพณีที่กล่าวมาข้างต้นและมีการจัดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีพิธีกรรมและการปฏิบัติที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติในเรื่องของกฎเกณฑ์และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติจึงจัดว่าเป็นจุดกำเนิดของวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ ความเชื่อที่เกี่ยวกับพลังที่อยู่เหนือธรรมชาติ เพราะในอดีตไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายให้เข้าใจได้ จึงเป็นการหาเหตุผลโดยอาศัยความเชื่อที่อยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพลังเหนือธรรมชาติ ความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่นมีสาเหตุมาจากปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงเกิดเป็นความเชื่อที่ว่ามีพลังอำนาจลึกลับอยู่เหนือธรรมชาติทำให้เกิดสิ่งนั้นขึ้นมา (พระครูรัตนญาณโสภิต และพระมหามิตร ฐิตปัญโญ, 2562)

สำหรับประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยมีความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมกับความเชื่อในเรื่องที่เหนือธรรมชาติ โดยในอดีตก่อนที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจะนับถือพระพุทธศาสนา มีการนับถือผีมาก่อนทำให้มีการนับถือศาสนาและผีร่วมเข้าด้วยกัน (สารภี ขาวดี, 2559) ประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมรที่มีการสืบทอดปฏิบัติกันมา และได้อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมาในบางพื้นที่ โดยประเพณีแซนโฎนตาจะเริ่มต้นขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 และสิ้นสุดในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ส่วนระยะในการเตรียมของร่วมพิธีจนถึงพิธีนั้นจะใช้เวลา 17 วัน ในระยะนี้ลูกหลานจะมีการเตรียมหาอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว โดยประเพณีแซนโฎนตาเป็นการรวมตัวกันของลูกหลานในตระกูลอย่างพร้อมเพรียงและเป็นการสังสรรค์เพื่อพบปะกันในแต่ละปี เมื่อลูกหลานได้ประกอบพิธีกรรมแล้วส่งผลทำให้บรรพบุรุษของตนเกิดความสุขและปกป้องให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายต่าง ๆ ชีวิตประสบผลสำเร็จ คำขายรุ่งเรือง และพืชพรรณธัญญาหารมีความอุดมสมบูรณ์ (สารภี ขาวดี, 2559)

อิทธิพลทางวัฒนธรรมในประเพณีแซนโฎนตาส่งผลต่อชาวไทยเชื้อสายเขมรในแถบอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมาในบางพื้นที่ เมื่อมีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานตามที่แตกต่างกัน ก็ได้มีการนำวัฒนธรรมประเพณีแซนโฎนตามาสืบสานและอนุรักษ์ในพื้นที่ที่ได้มาตั้งถิ่นฐานด้วย โดยชาวไทยเชื้อสายเขมรใน หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา ได้อพยพมาจากอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ และในตำบลกุดโบสถ์มีเพียงหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้นที่ยังคงมีการสืบสานประเพณีแซนโฎนตาอยู่ แสดงให้เห็นว่าแม้ชาวไทยเชื้อสายเขมรจะอพยพมาอยู่ในถิ่นใหม่ ก็ยังไม่ลืมประเพณีแซนโฎนตา

ความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตา เป็นสิ่งที่ชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความเชื่อ ความเคารพและความศรัทธา เพราะชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งลี้ลับ วิญญาณบรรพบุรุษที่ดลบันดาลให้ครอบครัวมีแต่ความสุข แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ และมีชีวิตที่ดีขึ้น จึงเป็นเหตุให้ชาวไทยเชื้อสายเขมรได้มีการประกอบ พิธีกรรมและสืบสานประเพณีแซนโหม้นตามาจนถึงปัจจุบัน ดังที่กล่าวไว้แล้ว

คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตามีความสำคัญอย่างมากด้วยเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่แสดงออกถึงความ กตัญญูต่เวทีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและผู้มีพระคุณ อาทิ บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งก่อให้เกิดความเกื้อกูล ความแบ่งปัน ความรัก และความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในครอบครัวเครือญาติ และชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตา ของชาวไทยเชื้อสายเขมร เพื่ออธิบายความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในประเพณีแซนโหม้นตาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการเปรียบเทียบประเพณีแซนโหม้นตาในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา กับประเพณีแซนโหม้นตาในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีความเหมือน และความต่างกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัวและเครือญาติ ตลอดจนการ สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยในสังคมที่มีความเชื่อแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ และวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 738 คน ซึ่งประชากรที่ให้ข้อมูลผู้วิจัยได้มีการกำหนดโดยการหากกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ด้านผู้นำทางศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์

ด้านปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ มัคทายก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในพิธี

ด้านประชาชนทั่วไป ได้แก่ คนในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมาที่มีเชื้อสายไทยเขมร อายุ 31-40 ปี จำนวน 5 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คน อายุ 51-60 ปี จำนวน 5 คน อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และคนไทยเชื้อสายเขมร

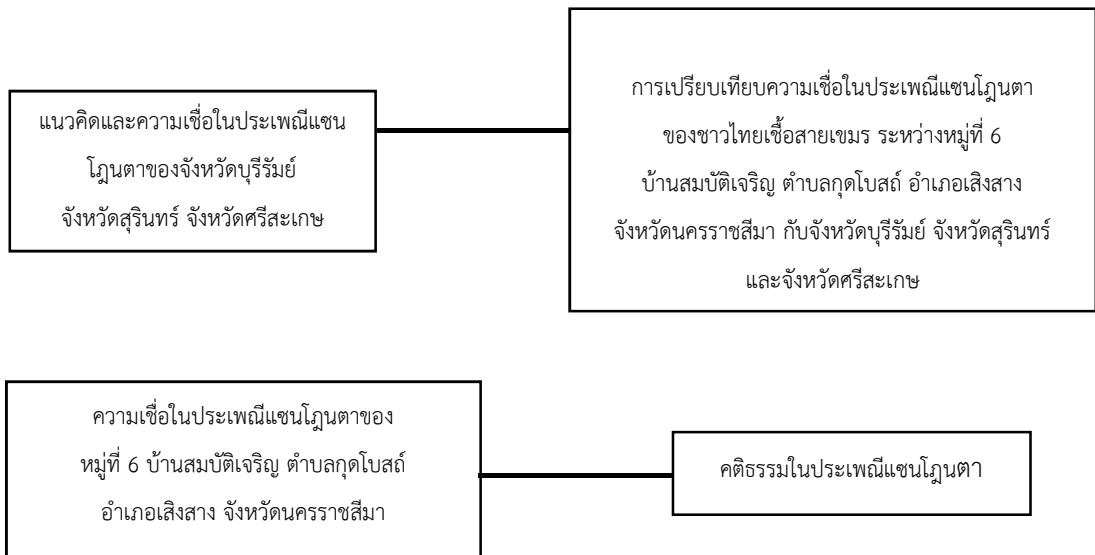
อำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของพระครูรัตนญาณโสภิต (2563) เรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีแซนโหม่งที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวอำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยของบันเทิง บุตรเทศ (2559) เรื่อง พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ และงานวิจัยของเมธาวิ ศิริวงศ์ (2556) เรื่อง ประเพณีประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม งานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาจากงานวิจัยของ พระครูรัตนญาณโสภิต (2563) เรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีแซนโหม่งที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวอำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ศึกษาต้นกำเนิดและการอนุรักษ์ประเพณีที่มีผลต่อชาวอำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยของ บันเทิง บุตรเทศ (2559) เรื่อง พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ 1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ พิธีกรรมแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ 2. ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ และร่วมกับงานวิจัยของ เมธาวิ ศิริวงศ์ (2556) เรื่อง ประเพณีประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม งานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1. ศึกษากระบวนการสร้างประเพณีประเพณีในงานประเพณีแซนโหม่ง 2. ศึกษาบทบาทประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการวัฒนธรรมงานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเพณีแซนโหม่งในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ แล้วนำมาพัฒนาเปรียบเทียบกับความเชื่อประเพณีแซนโหม่ง ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งได้ทำการศึกษาคตินิยมในประเพณีแซนโหม่ง ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารข้อมูล การวิจัย รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อคำถาม และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย จากนั้นจึงได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Document Study) มีการศึกษาทบทวนเอกสารและบันทึกต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความวิจัย วารสาร งานเขียน สื่อออนไลน์ และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแผนโขนตาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 การศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มีแนวคิดในการศึกษาและแนวทางการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นการเจาะลึกถึง คำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 738 คน ซึ่งประชากรที่ให้ผู้วิจัยได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้นำทางศาสนา 2 รูป กลุ่มที่ 2 ประชาชนชาวบ้าน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ประชาชนทั่วไป 20 คน รวมทั้งหมด จำนวน 25 คน

โดยวิธีการในการเลือกกลุ่มเป้าหมายของผู้วิจัย จะทำการเลือกกลุ่มที่มีความรู้ และเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่ง โดยกลุ่มที่เป็นผู้ที่มีความรู้และเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่ง ได้แก่ ด้านผู้นำทางศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป ด้านปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ มัคทายก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในพิธี จำนวน 3 คน และด้านประชาชนทั่วไป ได้แก่ คนในชุมชนที่มีเชื้อสายไทยเขมร อายุ 31-40 ปี จำนวน 5 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คน อายุ 51-60 ปี จำนวน 5 คน อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน รวมจำนวน 20 คน ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจากการแนะนำของผู้นำทางศาสนาและปราชญ์ชาวบ้านว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ และเคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่งโดยตรง ซึ่งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวและให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ และสนใจได้

3. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

3.1 เครื่องมือในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบลักษณะเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ คือ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศ ช่วงอายุ อาชีพ และหมายเลขโทรศัพท์

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคตินิยมในประเพณีแซนโหม่งของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หรือความสอดคล้องของเครื่องมือ ความครอบคลุมข้อคำถาม จำนวนข้อคำถามที่เหมาะสม ภาษา ถูกต้อง ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม โดยคัดเลือกคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.05-1.00 เป็นข้อคำถามจริง โดยคำนวณค่าความเที่ยงตรง

$$\begin{array}{lcl} \text{สูตร} & \text{IOC} = \frac{\sum R}{N} & \\ \text{เมื่อ} & \text{IOC} & = \text{ค่าดัชนีความสอดคล้อง} \\ & \sum R & = \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ} \\ & N & = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \end{array}$$

ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ปรากฏว่าได้คะแนนประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC : Index of item objective congruence) ทุกข้อไม่ต่ำกว่า 0.5 โดยผลคะแนนรวมในแต่ละด้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลโดยศึกษาข้อมูลจากรายงานการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความทางวิชาการ วารสาร งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ความเชื่อ และคตินิยม

4.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการเก็บข้อมูลจากผู้นำทางศาสนา ประชาชนชาวบ้าน และเป็นคนไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีส่วนร่วมและเคยเข้าร่วมประเพณีแซนโฌนตา ใช้การสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายงานการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารข้อมูล การวิจัย รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโฌนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ

ชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา เดิมเป็นราษฎรจากจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ ย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านสมบัติเจริญ เพื่อทำการเกษตรเลี้ยงชีพ ต่อมามีการลงหลักปักฐานอยู่ที่บ้านสมบัติเจริญ หลังจากนั้นได้นำเอาวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์มาด้วย ซึ่งประเพณีแซนโฌนตาก็ได้ถูกนำมาที่บ้านสมบัติเจริญและยังคงมีการสืบทอดประเพณีแซนโฌนตาที่เป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีแซนโฌนตาของชาวบ้านหมู่ที่ 6 ในหมู่บ้านสมบัติเจริญ เกิดจากการที่ชาวบ้านมีความเชื่อ มีความศรัทธา และความเคารพบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงช่วงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ในแต่ละบ้านญาติพี่น้องจะมาร่วมกันเตรียมงาน เตรียมของเช่นไหว้ และร่วมกันประกอบพิธีกรรม ทำบุญเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ โดยชาวบ้านมีความเชื่อในการจัดพิธีว่าเป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำให้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพรให้สุขภาพแข็งแรง ประสบความสำเร็จในการอาชีพการงาน คำขอรุ่งเรือง และหากไม่เข้าร่วมก็ไม่ส่งผลต่อชีวิต

โดยจากการลงพื้นที่ศึกษาและสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ประกอบกับการศึกษาเอกสารข้อมูล การวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ พบว่าประเพณีแซนโฌนตาของชาวบ้านมีความเชื่อที่เหมือนและแตกต่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีชนโขนตานตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุตโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีชนโขนตา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุตโบสถ์ อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
ความเชื่อในการจัดพิธี	เป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำได้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน	เป็นประเพณีบูชา บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นพิธีระลึกถึงบรรพบุรุษ	เป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำได้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน	ประเพณีชนโขนตาเกิดจากความเชื่อที่ว่าในรอบหนึ่งปี เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 10 พระยายมราชจะเปิดยมโลก เพื่อให้ดวงวิญญาณทั้งหลายเดินทางกลับมาเยี่ยมลูกหลาน ตลอดจนรับเครื่องเซ่นสังเวยยังโลกมนุษย์ และพักอยู่วัดบ้านเกิดของตนและรอคอยลูกหลานของตนมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ตน
ความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าร่วมพิธี	หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพร ให้สุขภาพแข็งแรงประสบความสำเริง ทำอาชีพค้าขายรุ่งเรือง	จะส่งผลทำให้เจริญรุ่งเรือง ไม่เจ็บไม่ป่วย	หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพร ให้สุขภาพแข็งแรงประสบความสำเริง ทำอาชีพค้าขายรุ่งเรือง	บรรพบุรุษจะพากันอวยพรให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข
ความเชื่อเกี่ยวกับการไม่เข้าร่วมพิธี	หากไม่เข้าร่วมไม่ส่งผลต่อชีวิต	หากไม่เข้าร่วมบรรพบุรุษจะสาปแช่ง	หากไม่เข้าร่วมจะท้อหรือคิดสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จ	หากลูกหลานกระดุกไม่ปฏิบัติแสดงว่าเป็นคนไม่รู้จักบุญคุณ ไม่กตัญญูต่อบรรพบุรุษ บรรพบุรุษจะสาปแช่งไม่ให้มีความสุขความเจริญ
ระยะเวลาในการจัดงาน	วันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 รวมระยะเวลา 3 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน ชาวบ้านจะช่วยกันทำกระยาสารท จากนั้นแต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ	วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน แต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 ช่วงเช้า เป็นการเตรียมงาน โดยแต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ ช่วงเย็น หลังจากเตรียมเครื่องเซ่นไหว้แล้ว จะเริ่มพิธีปะทะกอล คือการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ	วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน แต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ
ระยะเวลาในการจัดงาน	วันที่ 2 ช่วงบ่าย จะเริ่มทำพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ช่วงเย็น จะนำขันธ 5 ขอดูฮวงโงในบ้าน แล้วนำอาหารที่เซ่นไหว้ และกระยาสารทไปแจกจ่าย พร้อมกับนำกระเชอ (ตะกร้าอาหารคาวหวาน) ไปวางข้างทางเข้าบ้าน, ตามแนวรั้วบ้าน เพื่อให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับและมีวิญญาณมารับอาหารที่วางไว้ให้ เมื่อวางเสร็จแล้ว ลูกหลานญาติพี่น้องก็จะกินเลี้ยงกันภายในครอบครัว	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีชนบท	ประเพณีชนบทของชาวไทย เชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุศโลบล อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีชนบทของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีชนบทของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีชนบทของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
ระยะเวลาในการจัดงาน		วันที่ 16 ช่วงเช้า พิธีกันขง หรือพิธี ทำบุญเลี้ยงพระ ชาวบ้านจะไปวัด ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ช่วงบ่าย แต่ละบ้านหรือสายตระกูลจะเช่น ไหว้ผีบรรพบุรุษ เรียกว่า “ชนบท ดา”	วันที่ 16 วันเบนต์หม (วันสารท ใหญ่) แต่ละบ้านจะช่วยกันทำ ความสะอาดบ้านเรือนและ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ และ เตรียมสถานที่เพื่อประกอบ พิธีกรรมชนบท ต่อมาจะประกอบพิธีกรรม “จุน โขนดา” (การมอบข้าวของ เครื่องใช้ให้ผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิต) หลัก จากประกอบพิธีจุนโขนดาเสร็จ ในช่วงเย็นแต่ละบ้านจะจัดเตรียม กระแอมโขนดา และบายเบนต์ (ข้าวที่ปั้นเป็นก้อนเพื่อใช้ใส่บาตร พระ) เพื่อไปประกอบพิธีสวดมนต์ เย็นที่วัด	วันที่ 16 พิธีกันขง หรือพิธีทำบุญ เลี้ยงพระ ชาวบ้านจะไปวัด ถวาย ภัตตาหารแด่พระสงฆ์ หลังจาก กลับจากวัด แต่ละบ้านจะช่วยกัน ทำความสะอาดบ้านเรือนและ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ และ เตรียมสถานที่เพื่อรอเช่นไหว้
ระยะเวลาในการจัดงาน		วันที่ 17 เช้ามีด ลูกหลานจะนำ กระแอมโขนดา (ตะกร้าอาหารคาว หวาน) แห่ไปวัดโดยมีการจุดธูป เทียนเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษไป ด้วย เมื่อถึงวัดให้พระรับศีล จากนั้นแห่รอบอุโบสถ 3 รอบ สวด มาติกาบังสุกุลและอนุโมทนา เมื่อ สวดเสร็จจะนำกระแอมโขนดาไปไว้ ตามโก่งแห่งวัด บางส่วนก็จะนำไปไว้ ตามไร่นา ให้ผีไม่มีญาติเป็นการเสร็จ สิ้นประเพณีชนบท	วันที่ 17 พิธีจุนโขนดาหลบลูก (พิธีกรรมส่งดวงวิญญาณบรรพ บุรุษกลับ) ช่วงเช้าชาวบ้านจะนำ กาบกล้วยหรือกาบหมาก มาทำ เป็นรูปเรือ น้าอาหาร เมล็ดพืช เงิน และจุดเทียน แล้วนำไปลอยที่ อ่างเก็บน้ำหรือคลองของ หมู่บ้านเป็นการเสร็จสิ้นประเพณี ชนบท	วันที่ 17 พิธีกระแอมโขนดา เวลา 03.00 น. ลูกหลานก็จะมา หุงข้าว ทำอาหาร เพื่อนำไป ประกอบพิธีกรรมกระแอมโขนดา ที่วัด เวลา 04.00 น. ชาวบ้านเดินทาง ไปวัดเพื่อประกอบพิธีกระแอม โขนดา โดยในกระแอมโขนดาจะมี อาหารคาว อาหารหวาน มีการแห่ กระแอมโขนดาตอนกลางคืน เปรี้ยว 3 รอบ จากนั้นพระสงฆ์ บังสุกุลและอุทิศส่วนกุศลให้ บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และให้ พรชาวบ้านที่ไปร่วม พิธีกระแอมโขนดา หลังจากเสร็จ พิธีกระแอมโขนดา ชาวบ้านก็จะ นำกระแอมโขนดาไปวางไว้
ระยะเวลาในการจัดงาน				ตามนอกพื้นที่บ้าน บริเวณริม ถนน, ห้วยหนอง, หรือโคกต้นไม้ เพื่อให้ผีบรรพบุรุษและผีไร้ญาติมา รับส่วนบุญ จากนั้นชาวบ้านก็จะ กลับบ้านไปเตรียมหุงหาอาหารมา เพื่อจะนำมาตักบาตรและนำปัจจัย ที่ลูกหลานได้รวมกันนำมถวาย พระสงฆ์ และจะมีการอุทิศส่วน กุศลให้แก่ดวงวิญญาณของ บรรพบุรุษด้วย เป็นการเสร็จสิ้น ประเพณีชนบท

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีแซนโฎนตา	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุดโบสถ์ อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่ทำพิธี	ทำบุญที่วัด และทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้าน พ่อแม่ หากพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว ต้องทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้านพี่คนโต	ทำบุญที่วัด และทำพิธี เซ่นไหว้ที่บ้านของตนเอง	ทำบุญที่วัด และทำพิธี เซ่นไหว้ที่บ้านของตนเอง	ทำบุญที่วัด และทำพิธีเซ่นไหว้ที่ บ้านพ่อแม่ หากพ่อแม่เสียชีวิตไป แล้วต้องทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้านพ่อแม่ แม่เข่นเดิม
ของที่ขาดไม่ได้ในพิธี	กระยาสารท, กล้วย, มะพร้าว โก๋, หัวหมู, สุรา, ลาบ	ข้าวต้มมัด, กล้วย, มะพร้าว โก๋ต้ม, ข้าวเหนียว, สุรา	ข้าวต้มมัด, กล้วย, มะพร้าว, โก๋ต้ม, หัวหมู, สุรา	ข้าวต้มมัด, ข้าวเฒ่า, กล้วย, มะพร้าว, โก๋ต้ม, สุรา

ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา เกิดจากความเชื่อที่ว่า เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 และวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 จะมีการจัดพิธีแซนโฎนตาขึ้น โดยจะใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีรวมระยะเวลา 3 วัน วันแรกจะเตรียมของเพื่อประกอบพิธีหรือเตรียมหาอาหาร ได้แก่

ตารางที่ 2 ความเชื่อต่ออาหารที่ใช้ในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษในประเพณีแซนโฎนตาของหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ

ประเภท	ความเชื่อ
อาหารคาว	
ลาบ	ทำให้มีโชค มีลาภ
หัวหมู	จะทำให้เป็นเรื่องง่าย ๆ หมู ๆ
ไก่ต้มทั้งตัว	ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานความขยันขันแข็ง
อาหารหวาน	
ข้าวต้มมัด	ความกลมเกลียวเหนียวแน่น
กระยาสารท	ช่วยอำนวยความสะดวกและคุ้มครองให้พืชที่เพาะปลูกได้ เจริญเติบโตจนสามารถเก็บเกี่ยวเป็นอาหารเลี้ยงชีพได้
ขนมเทียน	การมีชีวิตที่ราบรื่น เหมือนรูปร่างขนมที่เป็นกรวยแหลม
ผลไม้	
กล้วย	ทำให้ทุกอย่างเป็นเรื่องง่าย ๆ
มะพร้าว	ความบริสุทธิ์
มันและเผือก	ความกลมเกลียวเหนียวแน่น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภท	ความเชื่อ
เครื่องดื่ม	
สุรา	สังเวยสังคักดีสิทธิ์
น้ำหวาน	ทำให้ชีวิตมีความหวานขึ้น
อื่น ๆ	
ขันธ 5	ขอขมาผู้อาวุโสในบ้าน

นอกจากนี้ ในการจัดเตรียมอาหารนั้นขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ของแต่ละบ้านเพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง และในวันที่ 2 ช่วงเย็นลูกหลานก็จะมารวมตัวกัน ถวายภัตตาหารทุกซีกทุกทิศ และนำของที่เตรียมไว้มาเซ่นไหว้ที่บ้านของพ่อกับแม่หรือลูกคนโตเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ และวันสุดท้ายลูกหลานทุกคนจะต้องไปทำบุญที่วัดเพื่ออุทิศส่วนบุญให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ต้องมีการจัดเตรียมของเซ่นไหว้ อาทิ อาหารคาว อาหารหวาน เครื่องดื่ม และอาหารที่บรรพบุรุษชื่นชอบ โดยของที่ขาดไม่ได้ในพิธีคือ กระจ่างสารท กล้วย มะพร้าว ไข่ หัวหมู สุรา และลาบ ในการทำบุญที่วัดจะมีผู้นำในการประกอบพิธีคือ มัคทายก โดยไม่มีการแห่กระเชอโพนตาไปวัด ต่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการแห่กระเชอโพนตา และมีการประกอบพิธีตามขั้นตอนแต่ละจังหวัดของตน

2. ผลการศึกษาคติธรรมในประเพณีแซนโพนตาของหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ประเพณีแซนโพนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ได้สะท้อนถึงคติธรรมออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องความกตัญญูต่อบุพการี ในคติธรรมได้ระบุถึงความกตัญญูต่อบุพการี ไว้ว่า คำว่ากตัญญู นั้นคือ การรู้คุณ ระลึกถึงคุณของผู้มีพระคุณต่อเรา เช่น พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ส่วนกตเวที นั้นคือ การตอบแทนบุญคุณ การปฏิบัติตนตอบแทนผู้มีพระคุณ ดังนั้นความกตัญญูและกตเวที ถือว่าเป็นเครื่องหมายของคุณธรรมที่เราควรยึดถือและปฏิบัติ ความกตัญญูต่อบุพการีนั้นได้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโพนตา ที่จัดขึ้นในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นประจำทุกปี จะเห็นได้จากการที่คนในชุมชนจะมีการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการรวมญาติพี่น้อง คนในครอบครัวร่วมกันระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เคยเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต เพื่อนึกถึงบุญคุณของท่านที่เคยอบรมสั่งสอนลูกหลาน ญาติพี่น้องจะร่วมกันจัดเตรียมอาหาร ของเซ่นไหว้ เครื่องดื่ม ขนม ผลไม้ต่าง ๆ มีการเตรียมขันธ 5 สุรา ยาสูบ เพื่อใช้ในการขอขมาญาติผู้ใหญ่ ในการเตรียมอาหารลูกหลานจะเตรียมอาหารที่บรรพบุรุษชื่นชอบเพื่อไปเซ่นไหว้ เพราะถือเป็นการระลึกถึงท่านในยามที่ยังมีชีวิตอยู่ว่าท่านเคยได้ทานอาหารนี้ การที่ลูกหลาน ญาติ พี่น้อง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแซนโพนตาขึ้น การทำเช่นนี้ก็เพื่อให้บรรพบุรุษได้รับผลบุญกุศลที่ลูกหลานอุทิศ ทำให้บ่วงกรรมที่มีบรรพบุรุษ

ได้ยึดถือและสืบทอดประเพณีนี้สืบต่อกันมา ถือว่าเป็นการรู้บุญคุณ พ่อแม่ บรรพบุรุษ แสดงให้เห็นถึงความกตัญญู รู้จักทดแทนบุญคุณให้แก่ผู้ที่มีพระคุณต่อตน (นวล ดีสาเหะ, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 11 มีนาคม 2565)

2. เรื่องความสามัคคี ในคตินิธรรมได้ระบุถึงความสามัคคี ไว้ว่า ความสามัคคี คือ การรวมพลังกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จตามที่ต้องการ การรวมกำลังกับผู้อื่นจะเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานได้สำเร็จ ซึ่งการรวมกำลังอาจจะเป็น กำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ สุดท้ายใครจะมีกำลังอย่างใด แล้วใช้กำลังความสามารถที่มีอยู่ด้วยความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยไม่มีการวิวาทบาดหมางกัน ความสามัคคี กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อถึงประเพณีแซนโถงนา ผู้ใหญ่บ้านหรือ ผู้อาวุโสภายในหมู่บ้านก็จะได้ร่วมกันนัดหมายถึงวันจัดประเพณี เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านทั้งหญิงและชายจะร่วมใจกันจัดเตรียมของในการร่วมประเพณี ไครหามะพร้าว ใบตอง ธัญพืชได้ก็จะนำมารวมกัน เพื่อมาร่วมกันทำขนม ห่อข้าวต้ม ซึ่งขนมที่ขาดไม่ได้ในประเพณี คือ กระจยาสารท โดยชาวบ้านจะออกมาช่วยกันห่อข้าวตอกกวนธัญพืช เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานจากต่างถิ่นจะกลับมาบ้านเพื่อมาร่วมกันที่บ้านพ่อแม่ทำพิธีเช่นไหว้บอกกล่าวบรรพบุรุษถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในครอบครัว และเมื่อถึงเช้าวันถัดมาชาวบ้านก็จะออกมาช่วยกันทำบุญที่วัด การที่ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดเตรียมสิ่งของร่วมแรงร่วมใจกัน ถือเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในชุมชนในการจัดประเพณีแซนโถงนาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี (สมศักดิ์ ป้องปัญจมิตร และชนิษฐา จวบสุข, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 10 มีนาคม 2565)

3. เรื่องการให้ทาน ในคตินิธรรมได้ระบุถึงการให้ทาน ไว้ว่า การให้ทานถือเป็นการแบ่งปัน เอื้อเพื่อเสียสละ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นการให้โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน ในการให้ทานสามารถสร้างความสุขให้ได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ การให้ทาน กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการแสดงของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อถึงช่วงประเพณีในบ้านสมบัติเจริญ ชาวบ้านได้มีการจัดเตรียมอาหารทั้งคาวและหวาน พร้อมกับทำขนมหลากหลายชนิด เมื่อเสร็จสิ้นการทำพิธีแซนโถงนาแล้ว ชาวบ้านจะนำอาหารและขนมโดยเฉพาะกระจยาสารทที่ได้ทำไปแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง หรือบุคคลยากไร้ ได้ทานอาหารขนมหวานด้วยกันทุกคน นอกจากการให้ทานต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกประเพณีแซนโถงนาก็มีการให้ทานต่อผู้ที่ล่องล่ำไปแล้วเช่นกัน โดยชาวบ้านจะนำอาหาร ขนม ผลไม้ และเครื่องดื่ม เช่น ไหว้แก่ผีบรรพบุรุษ จากนั้นจะนำของเช่น ไหว้แบ่งให้กับผีไร้ญาติให้มาทานอาหารหลังทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษตนเอง (สองเมือง สวัสดิ์, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 11 มีนาคม 2565)

4. เรื่องการให้อภัย ในคตินิธรรมได้ระบุถึงการให้อภัย ไว้ว่า การให้อภัยเป็นการยกโทษให้ผู้ที่ทำผิดไม่เก็บความโกรธแค้นหรือคิดแค้นเคือง และไม่คิดแก้แค้น การให้อภัยไม่เพียงแต่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกดีขึ้น ทำให้เหตุการณ์ทุกอย่างราบรื่นขึ้น การให้อภัยยังสามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการอภัยรู้สึกสบายใจ และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น การให้อภัย กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงออกของชาวบ้านหลังจากการทำพิธีแซนโถงนาในช่วงบ่ายเสร็จสิ้น เมื่อถึงช่วงค่ำ ในแต่ละบ้านจะมีการจัดเตรียมพานขันธุ์ 5 ซึ่งในพานจะประกอบไปด้วย ดอกไม้สักกรวยใบตอง 5 อัน เทียน 5 เล่ม ธูป 5 ดอก พร้อม

กับเงินจำนวน 12 บาท บางบ้านก็อาจมีการนำผ้าโสร่ง ผ้าไหม หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่อยากจะมอบให้ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่มาประกอบด้วย เพื่อทำการขอขมา ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ หากบ้านไหนที่พ่อแม่เสียชีวิตไปแล้วก็จะนำพานขันธ 5 มาขอขมาต่อพีคนโต เพราะถือว่าเป็นตัวแทนของพ่อแม่ โดยลูกหลานจะร่วมกันกล่าวคำขอขมาในสิ่งที่ได้ล่วงเกินทั้งทาง กาย วาจา ใจ หรือสิ่งที่ได้ทำผิดต่อ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ เมื่อกล่าวคำขอขมาแล้ว ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ก็จะกล่าวให้พรต่อลูกหลาน และรับพานขันธ 5 และสิ่งของ เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ให้อภัยต่อลูกหลานแล้ว (บุญมี เอื้อนไธสง, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 10 มีนาคม 2565)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโง้ง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งตาที่คล้ายคลึงกัน คือ การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญและเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูรัตนญาณโสภิต (2563) ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแซนโหม่งตาคล้ายคลึงกันคือ การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญและเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในพิธี เช่นเดียวกับงานวิจัยของบันเทิง บุตรเทศ (2559) กล่าวว่าหากบุคคลที่เข้าร่วมประเพณีแซนโหม่งตาจะส่งผลทำให้บรรพบุรุษบันดาลและอวยพรให้สุขภาพแข็งแรง ประสบความสำเร็จ คำขายรุ่งเรือง หน้าที่การงานมีความก้าวหน้า หากไม่ได้เข้าร่วมบรรพบุรุษจะสาปแช่งหรือคิดสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ให้มีความสุขความเจริญ

ส่วนงานวิจัยการวิเคราะห์ทัศนคติธรรมในประเพณีแซนโหม่งตา ของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโง้ง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าหากไม่ได้เข้าร่วมก็ไม่ได้ส่งผลอะไรต่อชีวิต นอกจากนี้ งานวิจัยการเปรียบเทียบความเชื่อและวิเคราะห์ทัศนคติธรรมในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโง้ง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีความแตกต่างอีกเรื่อง คือ มีการทำขันธ 5 เพื่อขอขมาผู้อาวุโสในบ้าน ขอให้ผู้อาวุโสในบ้านโอหสิกรรมให้กับลูกหลานในทุก ๆ เรื่อง ที่ได้กระทำผิดทางกาย วาจา และใจคตินิยมที่สะท้อนจากประเพณีแซนโหม่งตา คือ ความกตัญญูกตเวที ความสามัคคี การให้ทาน และการให้อภัย

การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการรวมญาติพี่น้อง ระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เคยเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต แสดงให้เห็นถึงความกตัญญู รู้จักทดแทนบุญคุณให้แก่ผู้ที่มีพระคุณต่อตน โดยมีการร่วมกันเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำกระยาสารท เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานจากต่างถิ่นจะกลับมามอบบ้านเพื่อมารวมกันที่บ้านพ่อแม่จัดทำประเพณีแซนโหม่งตา นอกจากนี้ ชาวบ้านก็จะออกมาพร้อมกันทำบุญที่วัด และร่วมกันจัดเตรียมภัตตาหารเช้าถวายพระ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้านในหมู่บ้านสมบัติเจริญในการจัดประเพณีแซนโหม่งตาขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการทำพิธีแซนโหม่งตาแล้ว ชาวบ้านจะนำอาหารและขนมโดยเฉพาะกระยาสารทที่ได้ทำไปแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน

ญาติพี่น้อง หรือบุคคลยากไร้ นอกจากนี้ ยังมีการให้ทานกับผีไร้ญาติ โดยการนำอาหาร ขนม ผลไม้ และเครื่องดื่ม ที่เช่นไหว้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว นำไปวางไว้ข้างทางเข้าบ้าน และตามแนวรั้วบ้าน เพื่อให้ผีไร้ญาติได้รับอาหาร และผลบุญด้วย ส่วนลูกหลานแต่ละครอบครัวจัดเตรียมพานขันธ 5 เพื่อทำการขอขมา ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ในสิ่งที่ได้ล่วงเกินทั้งทาง กาย วาจา ใจ หรือสิ่งที่ได้ทำผิดต่อ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ เมื่อกล่าวคำขอขมาแล้ว ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ จะกล่าวให้พรลูกหลาน จากนั้นรับพานขันธ 5 เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ให้อภัยต่อลูกหลานแล้วและเพื่อไม่ให้เป็นบาปหรือมีกรรมต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ลาธุลี, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และชาติเร เกษโพหนอง (2559) ที่ได้ศึกษาถึงคติความเชื่อของประเพณีแซนโหม่งว่าเป็นการบูชาบิดา มารดา ปู่ ย่า ตายายที่ได้ประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่ การเข้าไปหาบิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ เพื่อทำความเคารพและกราบไหว้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ พร้อมด้วยการเปล่งวาจาขอให้บิดา มารดา อโหสิกรรมกับเรื่องที่ถูกหลานเคยทำไม่ดีไว้ในอดีต รวมไปถึงการมอบสิ่งของต่าง ๆ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภคที่ท่านชอบเป็นของขวัญและกำลังใจ พร้อมกับคำอวยพรให้มีความสุขความเจริญ อายุมั่นขวัญเย็น และพาท่านไปวัดเพื่อถวายทาน รับศีล รับพร ฟังธรรมจากพระสงฆ์พร้อมกับอุทิศส่วนบุญให้ พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย และเจ้ากรรมนายเวรที่ล่วงไปแล้ว

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความเชื่อและวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการลงพื้นที่ศึกษาประเพณีแซนโหม่งตาในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ
2. ควรเข้าร่วมและศึกษาขั้นตอนการจัดประเพณีแซนโหม่งตาในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแซนโหม่งตากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เส็งประชา. (2529). *พื้นฐานอารยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2528). *วัฒนธรรมพื้นบ้านคตินิยมความเชื่อ ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คตินิยมความเชื่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นวล ดีสาเห. (2565). *การสื่อสารระหว่างบุคคล*. สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2565.
- บุญมี เอื้อนไธสง. (2565). *การสื่อสารระหว่างบุคคล*. สัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2565.
- บันเทิง บุตรเทศ. (2559). พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งตาของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์. *วารสารออนไลน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2564.

- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ และยุภาพร ยุภาศ. (2559). กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของฝัอีสาน รายงานการวิจัย
สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูรัตนญาณ โสภิต และพระมหามิตร จิตปัญโญ. (2562). ความเชื่อในประเพณีแซนโฎนตาของจังหวัดบุรีรัมย์.
วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. 19(3), น. 285-293.
- พระครูรัตนญาณ โสภิต. (2563). การอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตาที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชาวอำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 8(2), น. 561-571.
- เมธาวี. (2556). ประเพณีประดิษฐ์กับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม : กรณีศึกษางานเทศกาลประเพณีแซนโฎนตา
อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิเชียร รักการ. (2534). วัฒนธรรมและพฤติกรรมของคนไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- สมศักดิ์ ป้องปัญญมิตร และชนิษฐา จวบสุข. (2565). การสื่อสารระหว่างบุคคล. สัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2565.
- สวัสดี พินิจจันทร์. (2505). คติธรรม. กองวัฒนธรรมกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์การศาสนา.
- สองเมือง สวัสดี. (2565). การสื่อสารระหว่างบุคคล. สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2565.
- สารภี ขาวดี. (2559). ประเพณีแซนโฎนตา: การสืบทอดและการดำรงอยู่ในบริบทพื้นที่ดั้งเดิม. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(2), น. 131-163
- สุภาพร ลาธุลี, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และชาตรี เกษโพหนอง. (2559). การศึกษาประเพณีแซนโฎนตาของบ้าน
ทวารไพร อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์. 3(1), น. 1-13

ผู้เขียนบทความ

คุณกมลลักษณ์ บุญมาก คุณกาญจนา บุญนอม คุณเจตอรุณ บานบัว คุณธนวรรณ ประสานพันธ์
คุณอติยา พรหมสอน และคุณอภิสร่า บุญตา นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th

อาจารย์รุจภา ประวงษ์ อาจารย์ ดร.คันสนีย์ มณีโชติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์เยี่ยม
อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th